

Sygn. akt II S 312/19

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny -Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Magdalena Meroń - Pomarańska (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Joanna Czernecka

SO Jarosław Tyrpa

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2019 roku w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skarg A. B. i T. B.

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Wadowicach

o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Wadowicach pod sygn. akt I Ns 802/16

postanawia:

I. stwierdzić, że w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wadowicach pod sygn. I Ns 802/16 nastąpiła przewlekłość postępowania;

II. przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wadowicach na rzecz skarżących A. B. i T. B. kwoty po 3.000 zł (trzy tysiące złotych),

III. w pozostałym zakresie skargi oddalić;

IV. polecić Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Wadowicach zwrot na rzecz skarżących A. B. i T. B. kwot po 200 zł (dwieście złotych) tytułem uiszczonych opłat od skargi;

V. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wadowicach na rzecz skarżących A. B. i T. B. kwoty po 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

SSO Jarosław Tyrpa SSO Magdalena Meroń – Pomarańska SSO Joanna Czernecka

UZASADNIENIE

Skarżący A. B. i T. B. w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2004 r., nr 179, poz. 1843), domagali się stwierdzenia przewlekłości w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Rejonowym w Wadowicach pod sygn. akt I Ns 802/16, zobowiązania Sądu Rejonowego do rozpoznania sprawy w terminie 3 miesięcy od zakończenia postępowania skargowego oraz zasądzenia z tytułu zaistniałej przewlekłości od Skarbu Państwa kwot po 20.000 zł oraz kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skarg podniesiono, iż postępowanie objęte skargą, którego przedmiotem jest ustanowienie służebności przesyłu, zostało zainicjowane w lipcu 2016 r. , pomimo to pierwsza rozprawa została przeprowadzona dopiero w dniu 26 października 2017 r. Na rozprawie tej strony przedstawiły zgodne stanowisko co do konieczności

przeprowadzenia w pierwszej kolejności dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia przebiegu służebności przesyłu precyzując tezy dowodowe w pismach procesowych z dnia 8 listopada 2017 r. i 20 listopada 2017 r. Wniosek o przeprowadzenie powyższego dowodu został uwzględniony przez Sąd Rejonowy dopiero na rozprawie w dniu 20 czerwca 2018 r. wyznaczonej po złożeniu przez pełnomocnika skarżących wniosku o przyspieszenie rozpoznania sprawy. Nadto Sąd zarządził wykonanie opinii w terminie 1 miesiąca, natomiast w zleceniu wysłanym do biegłego - z niewiadomych powodów - wyznaczono mu termin 3 miesięcy na sporządzenie opinii, który to termin nie został zachowany, stąd pismem z dnia 25 lutego 2019 r. pełnomocnik wnioskodawców zwrócił się do Sądu o zdyscyplinowanie biegłego. Przedmiotowa opinia została złożona w Sądzie dopiero w dniu 4 marca 2019 r. i do dnia wniesienia skargi nie została doręczona stronom. Powyższe, zdaniem skarżących, wskazuje, że w niniejszej sprawie doszło do przewlekłości postępowania. W konsekwencji nastąpiło naruszenie prawa strony do rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie

Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Wadowicach zgłaszając swój udział w sprawie wniósł o oddalenie skargi podnosząc, iż w jego ocenie nie zachodzą w sprawie okoliczności mogące świadczyć o przewlekłości tego postępowania.

Sąd Okręgowy przeprowadził analizę akt o sygn. I Ns 802/16, która przedstawia się następująco:

Wniosek o ustanowienie służebności przesyłu w sprawie I Ns 802/16 wpłynął do Sądu Rejonowego w Wadowicach w dniu 12 lipca 2016 r. Zarządzeniem z dnia 16 sierpnia 2016 r. Przewodniczący polecił dołączyć dowód uiszczenia opłaty od wniosku, które to zarządzenie wykonano w dniu 26 sierpnia 2016 r. Zarządzeniem z dnia 14 listopada 2016 r. wyznaczony został w sprawie termin rozprawy na dzień 21 marca 2017 r., na który to termin Przewodniczący polecił wezwać uczestnika zobowiązując go do złożenia pisma przygotowawczego, w którym podniesione zostaną wszystkie okoliczności faktyczne, oraz zarzuty i dowody na ich potwierdzenie, zakreślając termin 14 dni na złożenie powyższego pisma. Powyższe zarządzenie ekspediowano w dniu 24 listopada 2016 r. W dniu 8 grudnia 2016 r. złożona została odpowiedź na wniosek przez uczestnika (...) sp. z o.o. w W. wraz ze stosownymi dowodami. Z zapisu urzędowego z dnia 21 marca 2017 r. wynika, że rozprawa wyznaczona na dzień 21 marca 2017 r. nie odbyła się z powodu zwolnienia lekarskiego sędziego referenta oraz niemożności wyznaczenia innego sędziego. Zarządzeniem z dnia 12 maja 2017 r. został wyznaczony termin kolejnej rozprawy na dzień 26 października 2017 r., o której Przewodniczący polecił zawiadomić pełnomocników stron. Na rozprawie w dniu 26 października 2017 r. strony zgodnie wniosły o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia przebiegu służebności przesyłu i określenia powierzchni nieruchomości wnioskodawców podlegającej zajęciu pod tą służebność przy uwzględnieniu warunków eksploatacji sieci przez przedsiębiorstwo uczestnika. W świetle powyższych wniosków Sąd określił stronom termin 14 dni do zajęcia stanowiska odnośnie wniosków strony przeciwnej, odraczając w tym celu rozprawę na piśmie. W dniu 8 listopada 2017 r. stosowne pismo procesowe zostało złożone przez uczestnika, a w dniu 20 listopada 2017 r. przez wnioskodawców. W piśmie z dnia 7 maja 2018 r. wnioskodawcy wnieśli o przyspieszenie rozpoznania sprawy. Zarządzeniem z dnia 21 maja 2018 r. wyznaczony został w sprawie termin rozprawy na dzień 20 czerwca 2018 r. Na powyższej rozprawie po potrzymaniu przez strony swych stanowisk Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego geodety na okoliczność ustalenia przebiegu na nieruchomości wnioskodawców gazociągu oraz ustalenia pasa i powierzchni gruntów niezbędnej do prawidłowej eksploatacji tego gazociągu oraz związanych z nim urządzeń, zobowiązując strony do uiszczenia zaliczek na poczet powyższej opinii i w celu przeprowadzenia powyższego dowodu odroczył rozprawę z terminem na piśmie. Zarządzeniem z dnia 20 czerwca 2018 r. Przewodniczący zlecił biegłemu sporządzenie opinii w terminie 1 miesiąca. Z zapisku urzędowego z dnia 20 czerwca 2018 r. wynika, iż po telefonicznym kontakcie z biegłym ustalono, że ze względu na dużą ilość spraw i okres urlopowy biegły będzie mógł sporządzić opinię w terminie 3 miesięcy. Zarządzeniem z dnia 20 czerwca 2018 r. Przewodniczący zmienił zakreślony biegłemu termin zobowiązując go do sporządzenia zleconej opinii w terminie 3/5 miesiąca. W dniu 20 czerwca 2018 r. stosowna w tym zakresie odezwa została ekspediowana do biegłego J. M.. W dniu 4 marca 2019 r. złożona została przez biegłego zlecona opinia. Zarządzeniem z dnia 12 czerwca 2019 r. odpisy opinii Przewodniczący polecił doręczyć pełnomocnikom stron zakreślając termin 2 tygodni na złożenie ewentualnych zarzutów do opinii pod rygorem pominięcia zarzutów zgłoszonych później. W dniu 16 lipca 2019 r. powyższe zarządzenie zostało ekspediowane do stron.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2004 r., nr 179, poz. 1843) określa w art. 2 ust. 1 pojęcie przewlekłości postępowania stanowiąc, że przewlekłość zachodzi wówczas gdy postępowanie w danej sprawie trwa dłużej niż to jest konieczne do wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne do rozstrzygnięcia sprawy, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości czynności sądowych, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawiloci, znaczenia dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron. Normatywna treść powołanego przepisu wskazuje zatem, że przewlekłość postępowania ma miejsce wówczas gdy trwa ono ponad konieczność niezbędną do wyjaśnienia istotnych dla końcowego rozstrzygnięcia okoliczności faktycznych i prawnych, leżących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu.

Analiza przebiegu postępowania objętego skargą wskazuje, że o ile w początkowej fazie tego postępowania czynności w sprawie podejmowane były bez zbędnej zwłoki, o tyle w dalszym toku, do takiej przewlekłości w rozumieniu art. 2 ust. 1 powołanej wyżej ustawy niewątpliwie doszło w sprawie. W okresie od dnia 8 grudnia 2016 r., kiedy to wydane zostało przez Sąd zarządzenie w przedmiocie wyznaczenia w sprawie terminu rozprawy na dzień 21 marca 2017 r., która została odwołana z uwagi na chorobę sędziego, a kolejnym wyznaczonym w sprawie terminem rozprawy na dzień 26 października 2017 r., przez niemal rok nie były podejmowane w sprawie żadne czynności czy to formalne czy też prowadzące do merytorycznego rozpoznania złożonego wniosku. Podzielić należy także stanowisko skarżących, iż przewlekłość dotyczyła także podejmowanych w dalszym toku sprawy przez Sąd czynności związanych z dopuszczeniem i przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego, o przeprowadzenie którego to dowodu strony zgodnie wносиły na rozprawie w dniu 26 października 2017 r., precyzując wnioski dowodowe w tym przedmiocie w pismach procesowych złożonych w dniach 8 listopada 2017 r. i 20 listopada 2017 r. Pomimo to jednak postanowienie o dopuszczeniu przedmiotowego dowodu zostało wydane przez Sąd dopiero na rozprawie w dniu 20 czerwca 2018 r., a zatem po kolejnych 7 miesięcy, choć brak było przeszkód natury faktycznej bądź prawnej aby niezwłocznie do sprecyzowaniu stanowisk stron, dowód ten został dopuszczony przez Sąd na posiedzeniu niejawnym, tym bardziej, że zarówno jak chodzi o konieczność przeprowadzenia powyższego dowodu jak i jego przedmiot, nie było pomiędzy stronami sporu. Przewlekłość postępowania miała także miejsce na etapie przeprowadzania powyższego dowodu. O ile bowiem, w związku ze stanowiskiem biegłego, że zleconą opinię będzie mógł wykonać w terminie 3 miesięcy z uwagi na inne zlecone opinie, uzasadnione było określenie biegłemu takiego właśnie terminu na sporządzenie opinii w sprawie, o tyle nie można pominąć okoliczności, że ostatecznie opinia została złożona przez biegłego z opóźnieniem w stosunku do określonego w odezwie terminu 3,5 miesiąca, jaki został wyznaczony biegłemu przez Sąd na jej sporządzenie. Opinia została bowiem złożona dopiero w dniu 4 marca 2019 r., a zatem po upływie kolejnych 9 miesięcy, w którym to czasie Sąd oczekiwał na sporządzenie zleconej opinii nie podejmując żadnych innych czynności w sprawie. Z analizy akt sprawy wynika, iż Sąd nie podejmował także czynności zmierzających do zdyscyplinowania biegłego w zakresie terminowego sporządzenia opinii, a brak było podstaw do przyjęcia, by zaistniała zwłoka wynikała z przedmiotu opinii bądź innych nieprzewidzianych okoliczności. Z analizy akt sprawy wynika także, iż przewlekłość postępowania w sprawie miała miejsce w zakresie doręczenia odpisu opinii stronom postępowania, co faktycznie nastąpiło po upływie kolejnych 4 miesięcy od złożenia przez biegłego opinii. Jednocześnie w okresie tym nie były podejmowane przez Sąd żadne inne czynności zmierzające do merytorycznego rozpoznania sprawy. Wskazuje to na przewlekłość postępowania w sprawie, czyniąc wniesione skargi zasadne.

Oceny tej nie może także zmieniać podnoszona w odpowiedzi na skargę okoliczność częstych usprawiedliwionych nieobecności sędziego referenta w sprawie. Zauważyć należy, iż powszechnie przyjmuje się, że występujące w sądach rozpoznających sprawę problemy związane m.in. z brakami kadrowymi nie powinny być okolicznościami usprawiedliwiającymi przewlekłość postępowania. W orzecznictwie zarówno Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i Sądu Najwyższego utrwalili się poglądy, że obowiązkiem każdego państwa-strony Konwencji o Ochronie

Praw Człowieka i Podstawowych Wolności jest zapewnienie takiej organizacji i funkcjonowania systemu organów wymiaru sprawiedliwości, które umożliwiają rzeczywiste i skuteczne korzystanie z gwarantowanego w art. 6 tej konwencji prawa do sądu, w tym także prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie (zob. m.in. postanowienie SN z 3 czerwca 2005 r., III SPP 109/05). Państwo ma zatem obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów (postanowienie SN z 8 marca 2005 r., III SPP 34/05).

Jakkolwiek jednak Sąd Okręgowy uznał skargę za zasadną co do istoty, to nie znalazł wystarczających przesłanek przemawiających za przyznaniem skarżącemu żądanej z tego tytułu kwoty. Zgodnie z treścią art. 12 ust. 4 cyt. wyżej ustawy sąd może w razie uwzględnienia skargi, na żądanie skarżącego, przyznać od Skarbu Państwa odpowiednią sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20.000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. W niniejszej sprawie postępowanie zostało wszczęte w czerwcu 2016 roku, a zatem toczy się 3 lata, co w myśl powołanego przepisu uzasadnia przyznanie na rzecz skarżących z tytułu stwierdzonej przewlekłości postępowania kwot po 3.000 zł. Sąd Okręgowy określając wysokość powyższego zadośćuczynienia wziął pod uwagę powołane unormowania oraz poczynione powyżej ustalenia, nie znajdując podstawy do uznania, iż zachodziły w sprawie szczególne okoliczności uzasadniające przyznanie na rzecz skarżących wyższych kwot zadośćuczynienia.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 12 ust. 2 i ust.4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 z późn. zm.). Kosztach postępowania orzeczono przy zastosowaniu art. 17 ust. 2 w/w ustawy. Koszty zastępstwa procesowego ustalono w oparciu o § 14 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSO Jarosław Tyrpa SSO Magdalena Meroń – Pomarańska SSO Joanna Czernecka